

CHANGEZ! EEN BELGENSHOW, PRESS OVERVIEW

Translated extracts

Scroll down for original version in Dutch

Het Financieele Dagblad, Dutch newspaper

Frits de Coninck, 'Circusact with Belgians', February 6, 2010

- 'Curator Nanda Janssen has conceived an exceptional concept for this exhibition. An open formula, both to content as format, which allows to show work of 22 artists in an exhibition that lasts three months.'

- 'This offers a flexible exhibition model that suits the dynamics of young artists.'

- 'Such a flexible model offers maneuverability to young art seeking its way. For visitors it offers a chance to view within a period of time a variety of exhibitions with shifting meanings and comparative materials.'

- 'Changez! een Belgenshow is not a ready-made meal that can be served up in only one way, but a rich variety of new ingredients that need to be tasted and savoured.'

KunstKrant, Dutch artpaper

Gerard Berends, 'Everything changes', no. 2, March/April 2010

- 'Changez! een Belgenshow is the smashing title of an exhibition in 21rozendaal.'

- 'a dynamic alternating exhibition'

- 'Despite all those differences a few similarities can be discerned. There is a liveliness and an outspoken expression and character. The art emanates fervor and enthusiasm. Crisis gloom is absent. (-) And alongside all that pleasure there is also relativisation, humour and the impressively nonchalant gesture.'

Tubantia, regional newspaper

Herman Haverkate, 'Each week a new Belgian', February 25, 2010

- 'Changez! is at times a hilarious exhibition. One can laugh with this latest generation of Belgians.'

- 'Still, there is a connecting thread, a common attitude towards art and life. If these young Belgians show anything, then it is how light-hearted life becomes if you look at things from a different angle. For the visitor that delivers some surprising things.'

- 'Stories from everyday life, but told in such a way that you cannot suppress a smile.'

- 'The dynamics of their work are beautifully translated into a dynamic exhibition format.'

- 'Every week a new Belgian: how dynamic can it be? This is an exhibition that needs to be revisited.'

Blend, Dutch fashion, arts and lifestyle magazine

'Changez! een Belgenshow', issue 48

Informative article

HART, Belgian art magazine

Lilian Bense, 'Belgian show doesn't convince', no. 62, February 11, 2010

- 'The exhibition as a whole is missing something provocative. And that is mainly a lack of guts. On second view the concept might be chosen very well. Most works seem fully interchangeable, and eventually they are.'

Metropolis M, Dutch art magazine

Domeniek Ruyters, 'The Nation formerly knowns as ... België', January 25, 2010

- 'Curator Nanda Janssen has composed a sparkling Belgian show in the charming art institute 21rozendaal that will change weekly.'

- 'The exhibition celebrates with verve the cultural annulment of the country that was formerly known as Belgium.'

- 'The exhibition unites a medley of work: colourful, cheerful, varied, in general light-hearted and promiscuous, only casually more serious. Everybody, or at least it appears so, is

making effort not to come across as too 'Belgian' in any art-historical sense.'

- 'It is a playful exhibition, light and airy, but few conclusions can be drawn. Except maybe that the Belgian identity, once highly cultivated and which made Harald Szeemann dearly love the country, seems to have dissolved into thin air.'

De Brakke Grond, Flemish Cultural Institute, Amsterdam

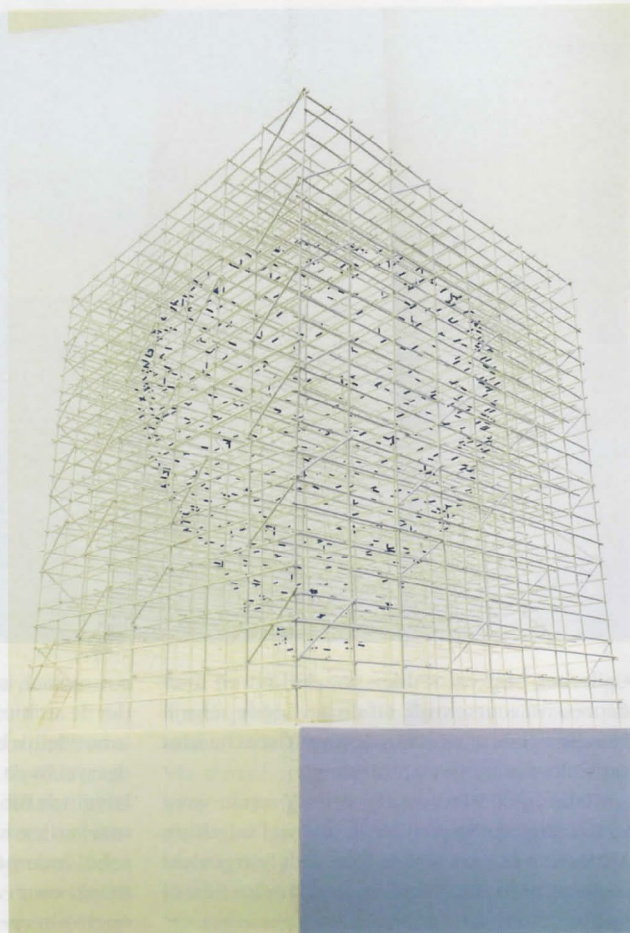
Mirjam van der Linden, 'Two pair of eyes', #2, April - July 2010

Curator Nanda Janssen of 21rozendaal and artistic director Philippe van Cauteren of S.M.A.K. discuss the significance of a 'national-cultural identity' in art.

All About Art, Dutch art magazine

Eva Coster, 'The Periphery: Overijssel', Issue 0, 2010

In this article the author makes an inventory of the art scene in the province of Overijssel with an accent on the city of Enschede. The article pays attention to the activities in 21rozendaal including 'Changez! een Belgenshow'.

Tentoonstelling

Circusact met Belgen

België is een kunstmatig gevormde natie. Er bestaat dus niet zoiets als typisch Belgische kunst. In Enschede is werk te zien van 22 jonge Belgische kunstenaars die niet meer gemeen hebben dan hun leeftijd. Door *Frits de Coninck*

Het gist in de beeldende kunst in België. Al een paar jaar verschijnt de ene na de andere jonge talentvolle kunstenaar op het toneel. De belangrijkste kweekvijver is het Hisk (Hoger Instituut voor Schone Kunsten) in Gent, een postacademische opleiding die te vergelijken is met de Rijksakademie in Amsterdam. Geselecteerde talenten, ook uit het buitenland afkomstig, krijgen er gedurende twee jaar een atelier en begeleiding van internationale kunstenaars, curatoren, critici en theoretici. Opvallend hoeveel Belgisch talent van deze Hisk in Nederland te zien is.

Het Domein in Sittard laat van januari tot

april zes paren van deze kunstenaars zien. Galerie Tegenboschvanvreden opende onlangs in Amsterdam met een tentoonstelling van de jonge Belgen Frederik van Simaey en Rinus van de Velde en nu is er in 21rozenaal, een centrum voor eigentijdse kunst in Enschede, een tentoonstelling waar 22 jonge kunstenaars in de spotlights worden gezet.

De titel 'Changez! Een Belgenshow', die klinkt

Bij de opening zien we een totaal andere tentoonstelling dan bij de sluiting

als een circusact, laat precies zien wat het is: een steeds veranderende tentoonstelling van individuele kunstenaars uit België. Geen tentoonstelling dus met een nationale thematiek. Levert zo'n knellend verband meestal al geen goede tentoonstelling op, in het geval van België is dat gelukkig onmogelijk. België is als natie een kunstmatig in leven gehouden verschijnsel. Er is geen verbindende cultuur of mentaliteit, er is dus ook geen Belgische kunst. Er zijn alleen individuele kunstenaars die zich opvallend goed en zelfbewust manifesteren op het internationale podium.

Curator Nanda Janssen heeft voor deze tentoonstelling in de relatief kleine ruimte van 21ro-

Van links naar rechts:
'Zonder titel' (2008) van
Annick Lizein; 'Going
Nowhere' (2009) van
Nick Hullegie; 'Zonder
titel' (2009) van Leon
Francken; 'Black is
Black' (2009) van Rinus
van de Velde.

zendaal een bijzonder concept bedacht. Een open formule, zowel naar inhoud als vorm, die het mogelijk maakt werk van 22 kunstenaars te tonen in een tentoonstelling die drie maanden duurt. De show start met tien kunstenaars en daarna vervangt ze elke week het werk van een kunstenaar door dat van een ander. Dat levert een flexibel tentoonstellingsmodel op dat past bij de dynamiek van jonge kunstenaars. De samenhang verschuift voortdurend en daarmee ook de relaties die de werken op de tentoonstelling met elkaar aangaan.

Geen klant-en-klare hap

Anders gezegd, bij de opening zien we een totaal andere tentoonstelling dan bij de sluiting. En onderweg is elke kunstenaar aan bod geweest. Zo'n flexibel model biedt vrijheid aan jonge kunst die bezig is zich een weg te zoeken. En biedt kans aan de kijker om binnen een periode verschillende tentoonstellingen te zien, met schuivende betekenissen en een vloed aan vergelijkingsmateriaal. 'Changez! Een Belgenshow' is geen kant-en-klare hap die maar op één manier wordt opgediend, maar een rijk aanbod aan nieuwe ingrediënten die geproefd en gekeurd moeten worden.

Als de tentoonstelling één ding duidelijk maakt, dan is dat het feit dat het inderdaad om individuen gaat. De leeftijd van de kunstenaars en daarmee hun prille positie in de kunstwereld is het enige wat hen verbindt. Alleen in de letterlijke zin een generatie dus.

Inhoudelijk waaert hun werk alle kanten uit. We zien kunst met humor en verhaal naast meer in zichzelf gekeerde kunst die zichzelf onderzoekt. En alles wat daartussenin denkbaar is. Kati Heck prikkelt met karikaturale voorstellingen die een soms hilarisch commentaar geven op onze samenleving met haar multiculturele verwarringen op het kleinschalige gedrag.

Lijnrecht daartegenover staat het werk van Ruben Kindermans. Hij toont twee video's waarop we hem zelf aan het werk zien. Hij is de acteur in zijn eigen kleine wereld, fantasievol en soms stuntelig. Steeds is er die spanning over de afloop van zijn acties. Hij springt op een aantal klaar staande stoelen die een voor een bezwijken, zonder dat hij zelf ten val komt en iets breekt. Lukt het hem om met dat ogenschijnlijk onhandige lichaam in een stapel autobanden te springen en te verdwijnen, om een bal in de basket te mikken, om iets door een te hoogvensterte gooien? Zo ver de wereld van Kati Heck reikt, zo

dicht blijft Kindermans bij zijn eigen grenzen.

Mooi zijn ook de houten sculpturen van Leon Vranken, die een uitgesproken klassiek-modern model hebben. Hij pakt de draad weer op van de abstractie, en juist in deze losse omgeving krijgen die op het eerste oog vertrouwde vormen een nieuwe betekenis. Zijn stapeling van geometrische houten vormen, een houten kegel op een hoge sokkel en zijn ode aan de schilderkunst in de vorm van een druipende kwast die een geel verfspoor achterlaat op de sokkel zijn een baken van rust en aandacht in de dynamiek van deze tentoonstelling, die net als de kunstenaars die tentoonstellen in voortdurende beweging is.

&

'Changez! Een Belgenshow'

is nog te zien t/m 9 mei in 21rozenaal, Het Rozendaal 21 in Enschede;
www.21rozenaal.nl.
Aan de tentoonstelling doen in totaal 22 kunstenaars mee.

KunstKrant

voor beeldende kunst in Noordoost-Nederland

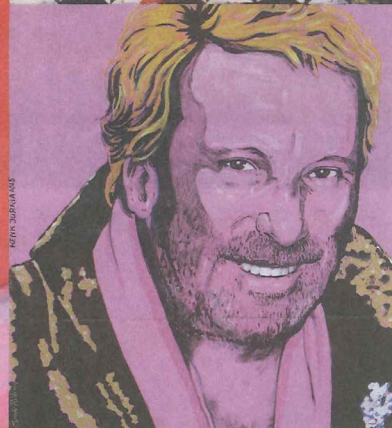
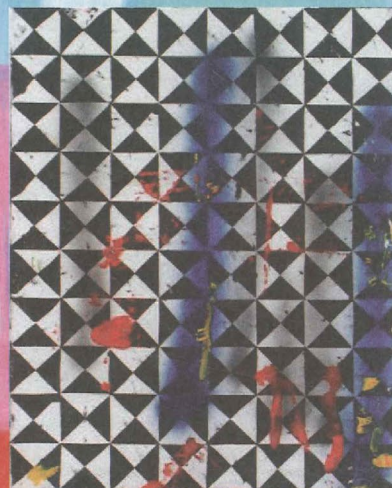
NEEM
MEE!

CHANGEZI!

Een Belgenshow bij
21Roosendaal Enschede

55 portretten van Marte Röling
in De Fundatie Zwolle

Galerie Lauswolt: al 10 jaar
veelzijdig en evenwichtig

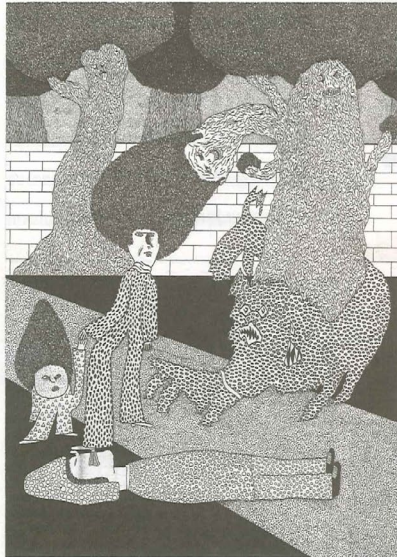

verder in dit nummer o.a.

*Galerie Smarius en Steven Sterk in Gorredijk — samen sterk
Zelf een stad bouwen bij CBK Groningen*

Twintig jonge Belgische kunstenaars in Twente

Alles verandert

DOOR GERARD BERENDS

Changez! Een Belgenshow is de spetterende titel van een tentoonstelling in 21Rozendaal, een kunstcentrum in de Enschedese wijk Roombeek. Om en om zijn daar tentoonstellingen van binnenlandse en van buitenlandse kunstenaars te bewonderen en deze maanden zijn in een dynamische wissel-expositie de Belgen aan de beurt.

Let echter op! De Belgen vertegenwoordigen niet zoals voetballers van een nationaal elftal hun land. Er zijn bijvoorbeeld alleen jonge kunstenaars uitgekozen voor deelname aan deze show en zij zijn voor het merendeel afkomstig uit het Vlaamsspreken-de gedeelte van hun land. Dit versmalt het begrip 'Belgen' dus aanzienlijk. Aan de andere kant wordt dit begrip verruimd doordat de deelnemers zeer internationaal georiënteerd zijn. Maar is er dan nog iets echt Belgisch aan de tentoonstelling? Nee, zelfs de titel is een samenvoeging van Frans, Nederlands en Engels en die is daarom eigenlijk typisch Nederlands taalgebruik, want de Vlaming is op taalgebied iets puristischer ingesteld dan 'den Ollander'.

Changez!

Twintig exposanten stellen hun werken tentoon. Maar niet voor niets gebiedt de titel: Changez! Alle werken worden niet gelijktijdig gepresenteerd. De show begon eind januari met de kunst van tien deelnemers. Sindsdien maakt elke week het werk van één kunstenaar plaats voor dat van een collega. Dus halverwege de tentoonstelling is er al heel wat veranderd in vergelijking met de beginsituatie en tegen het eind is niets meer te zien van het startgebeuren. Dit vraagt dus van de ware kunstliefhebber een bezoek aan het begin en aan het eind van de tentoonstelling, bij vernissage en finissage. Maar eigenlijk vraagt het nog meer bezoeken, want elk nieuw werk dat wordt opgehangen kan het karakter van de gehele expositie wijzigen en heeft tevens zijn invloed op het nog steeds tentoongestelde oude werk. De situatie is immers veranderd, en daarmee kan ook de beleving of de interpretatie van dat 'oude' werk transformeren. Uiteraard is de verscheidenheid aan kunstuitingen zeer groot. Zowel wat stijl betreft als wat techniek, materiaalgebruik en, niet in het minst, thematiek betreft lopen die uitingen ver uiteen. We hebben nu eenmaal te maken met jonge kunstenaars die elk hun eigen weg volgen en nu even bij elkaar gebracht zijn voor deze tentoonstelling. Maar ieder is bezig met een eigen ontwikkeling.

Levendigheid

Kati Heck trekt sterk de aandacht met haar visie op sommige menselijke handelingen. Zoals zij in haar houtsculptuur 'Ein Randgruppenstammisch' de situatie weergeeft, lijkt de mens wel ver verwijderd van de ideale mens die Lenin destijds voor ogen had en wiens grote beeld nu toe-vallig buiten opgesteld staat in verband met een DDR-tentoonstelling in het nabijgelegen museum Twentse Welle. Ruth van Haren houdt zich bezig met het stilleven, met kleur- en vorm-verhoudingen in haar op het eerste gezicht eenvoudige, maar wel spannende op bloemstillevens lijkende schilderijen. Nick Hulle-gie maakt zijn 'Beam of Light' (fineliner op papier) door het gedeelte-lijk oprollen van het vel papier en door de grote schilderijlijst tot een driedimensionaal object. Hij toont ook een interessant op bol en kubus geïnspireerd object: 'Going Nowhere'. Lieven Segers heeft geen lijst of doek nodig en schildert met zwarte acrylverf op de keurig witte muur van de zaal woorden, hartstocht, erotiek onder de titel 'Ooooo, ahhh, oh, yeah, ummm, ahhh, oooo, oh, yeah'. Dus dat komt wel goed, ter-wijl Wim Catrysse zijn videofilm 'Backdrop' op de brede muur van een ander zaaltje projecteert. Ondanks al die verschillen kun-nen er ook wel een paar gemeen-schappelijke trekken aangewezen worden. Dat is vooral de levendig-heid, de expressie van uitdruk-king en karakter. Er spreekt uit het werk zelfs lust en enthousias-me. Er is geen crisissomberte. Bovendien is niets gelukkig zo ver uitgekristalliseerd dat er niet nog een volgende stap gezet zou kun-nen worden. En bij al dat plezier hoort natuurlijk ook de relative-ring, de humor en het soms bijna nonchalante gebaar dat indruk maakt. Opvallend is verder dat het figu-ratieve element een belangrijke plaats inneemt. Behalve de invloed op elkaar wekken de wer-ken daarmee ook associaties op met de buiten de kunst bestaan-de werkelijkheid. Een werkelijkheid waar ook telkens situaties veranderen en dingen opnieuw geïnterpreteerd moeten worden. Kortom: buiten 21Rozendaal en binnen het kunstcentrum: alles verandert, niets blijft hetzelfde.

■ 'Changez! Een Belgenshow' tot 9 mei in 21Rozendaal, Het Rozendaal 21, Enschede

- afbeeldingen van boven naar beneden
1. Dennis Tyfus, *Nanda*
2. Annick Lizein, *Untitled*, 2008, olieverf op doek
3. Nick Hulle-gie - *Going Nowhere* - 2009

[Verder op het omslag
Michiel Ceulers, *Bitte nicht + detail van Annick Lizein, Untitled, 2008, olieverf op doek*]

COLUMN KLEINE KUNSTIRRITATIES

Grenzenloze verwarringen

Soms word je met je neus gedrukt op de eigenaardigheden van de westerse cultuur. Een daarvan is het gemak waarmee we kritiekloos niet-westerse cultuur-goederen gebruiken. Dit blijkt weer uit de tentoonstelling 'Lingam. 122 hedendaagse vruchtbaarheids-symbolen', te zien in Museum Catharijneconvent in Utrecht. Het initiatief kwam van Ruud Peters die op zijn reizen in Zuidoost-Azië *lingams* tegenkwam, mannelijke vruchtbaarheidsymbolen, die binnen het hindoeïsme vereerd worden. Peters is als kunstenaar bezig met de alchemie, waarin het mannelijke en het vrouwelijke principe belangrijk zijn en de *lingams* verbond hij daarmee.

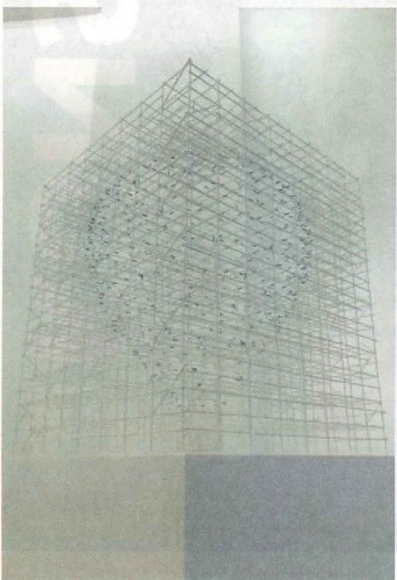
Van moderne en hedendaagse kunstenaars zijn we gewend dat zij geïnspireerd worden door 'exotische' of 'primitieve' kunstvormen. Het primitivisme dat daaruit voortvloeit, bewondert het vreemde, zonder er veel van af te weten. Om onze verdorven westerse cultuur te verbeteren, gebruikt men niet-westerse cultuuruitingen die als zuiver en oorspronkelijk worden ervaren. Kunstenaars kennen wel de achtergronden, maar stappen onbekommerd over culturele verschillen heen, om nieuwe dingen te kunnen maken. Zulke verbanden in een persoonlijk oeuvre horen bij het hedendaagse kunstenaarschap. Verwarrend wordt het echter als men dit ook tot uitgangspunt kiest voor een expositie, zoals nu in het Catharijneconvent. Peters vroeg 122 kunstenaars om eigentijdse vruchtbaarheidsymbolen te maken. Vanuit hun 'belevingswereld hebben zij een statement gegeven ten aanzien van vruchtbaarheid'. Als tegenwicht tegen 'onze oversekste, westerse beeldcultuur' werd hun werk in een museum voor christelijke kunst en cultuur tentoongesteld. Ter benadrukking van de 'oorspronkelijke, religieuze context' toont men 'de hedendaagse vruchtbaarheidsymbolen samen met hun historische voorgangers'.

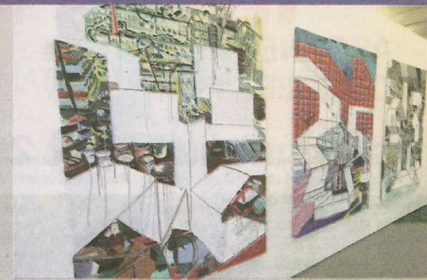
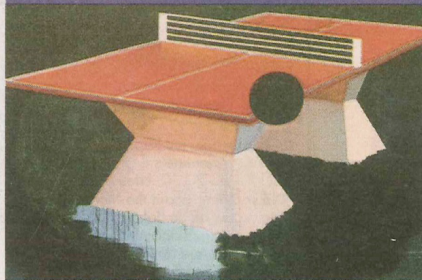
De verwarringen zijn nu klaarblijkelijk. Binnen de westerse cultuur heersen er over seksualiteit ten dele nog christelijke moralistische opvattingen. Seks werd met zonde en schaamte verbonden en slechts vanwege de voortplanting getolereerd. Vanuit deze strikte moraal is seksualiteit tegenwoordig in de tegengestelde sferen van sensatie en commercie terechtgekomen. De beelden die de kunstenaars 'vanuit hun belevingswereld' maakten, kunnen dus geen remedie zijn voor onze 'verdorvenheid', aangezien ze daaruit juist voortkomen. Het helpt ook niet om hun beelden te combineren met *lingams* uit Zuidoost-Azië, want dat zijn niet de historische voorgangers van westerse kunstwerken. De religieuze connotatie van de *lingams* wordt hierbij zelfs teniet-gedaan, waarbij de sensatie alleen maar toeneemt. De plek van de tentoonstelling zorgt niet voor meer inbedding in de religie, maar laat zien dat de museum-directeur zich al rijk rekende bij het vooruitzicht aan een massaal toestromend publiek naar deze 'sensatio-nale tentoonstelling'.

Bij de deelnemers is er slechts één ontwerper, Ruud-Jan Kokke, die de verwarringen heeft begrepen en te boven is gekomen. Hij toont een beeld van een injectienaald die bij in vitro fertilisatie wordt gebruikt, als een hedendaagse, westerse *lingam*. Daarmee laat hij zien hoe onze opvattingen over vruchtbaarheid steeds meer losgekoppeld zijn van seksualiteit en spiritualiteit. Kan men tegenwoordig geen kinderen krijgen, dan bidt men niet tot heiligen, maar ondergaat men biologische en technische handelingen. Wetenschap heeft hier de religie vervangen. Maar om zo iets te laten zien, is een andere tentoonstelling nodig.

Katalin Herzog

Katalin Herzog heeft een weblog op <http://kunstzaken.blogspot.com/>

is dit kunst?

ELKE WEEK WEER EEN NIEUWE BELG

Aan een houten tafel zit een uit Asterix weggelopen Galliër. Met een enigszins melancholische blik kijkt hij naar een groene cactus. Het is een typerend beeld, deze weken in de expositieruimte 21Rozendaal waar tot begin mei de grote Belgenshow 'Changez' wordt gehouden. Telkens tien kunstenaars - in steeds wisselende samenstelling - tonen er hun werk. Elke week verdwijnt er een kunstenaar, en komt er een ander voor terug. De tentoonstelling in mei is een volstrekt andere dan die van nu.

'Changez' is een bij vlagen hilarische tentoonstelling. Met deze jongste generatie Belgen kun je lachen. Kati Heck zet met haar Galliër de toon, net als met de alledaagse figuur die even verderop in een schilderij bezig is met een schop. Haar bizarre, absurde beelden hebben een ondertoon van relativering en melancholie. Ze werd geboren in Düsseldorf, maar woont al jaren in Antwerpen. Met haar werk is ze een beginnende internationale ster.

De selectie voor de tentoonstelling is gedaan door Nanda Janssen, de curator van 21Rozendaal. Die selectie levert, op z'n zachtst gezegd, een nogal gevarieerd beeld. Humor voert, althans in de samenstelling van deze week, de boventoon, maar er zijn ook meer beschouwende werken. Eigenlijk vliegen de hier verzamelde Belgen alle kanten op, van meditatieve video-installaties als de langzaam veranderende zandvlakte van Wim Catrijss in een apar-

te zaal tot de fraaie, gestapelde houten beelden van Leon Vranken.

Toch is er ergens een verbindend element, een gemeenschappelijke grondhouding jegens de kunst en het leven. Als deze jonge Belgen iets laten zien, dan is het wel hoe lichtvoetig het leven wordt als je met een iets andere blik naar de dingen kijkt. Voor de bezoeker levert dat verrassende dingen op. Dan loop je te kijken naar een reeks ingenieus opgebouwde en doorwrochte schilderijen, sta je ineens oog in oog met een verrassende interpretatie in verf van een pingpongtafel. Of wat te denken van het video-werk van Ruben Kindermans, die op twee naast elkaar geplaatst tv-schermen laat zien wat er allemaal mogelijk is met een stapel autobanden en een baal stro? Verhalen uit het leven van alledag, maar verteld op zo'n manier dat je een glimlach niet kunt onderdrukken. In totaal doen 22 Belgische kunstenaars mee aan 'Changez'. Het merendeel daarvan is afkomstig uit de omgeving van Antwerpen. Ze zijn jong en vol idealen. Mooi is dat de dynamiek van hun werk ook vertaald is in een dynamische tentoonstellings opzet. Elke week een nieuwe Belg: hoe dynamisch wil je het hebben? Dit is een expositie om nog eens terug te komen, al was het maar voor de Galliër van Karin Heck. Als die er dan tenminste nog zit.

HERMAN HAVERKATE

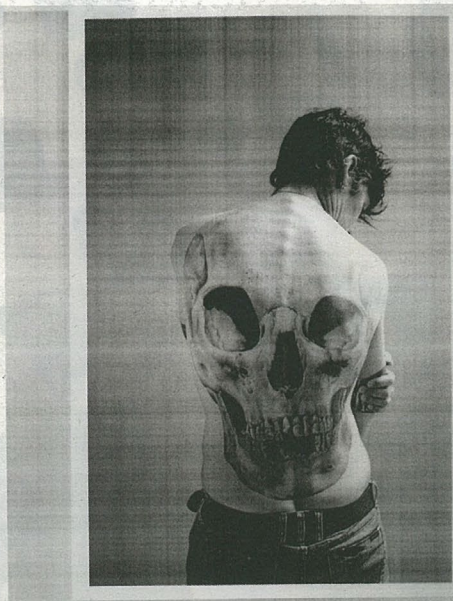
WAAR TE ZIEN

Changez - Een Belgenshow

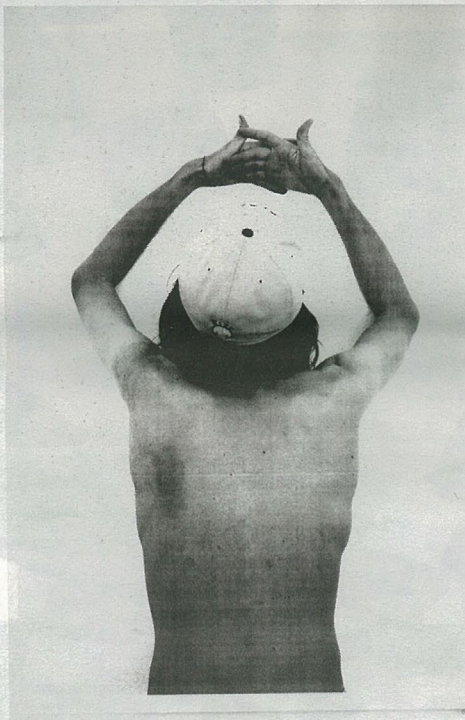
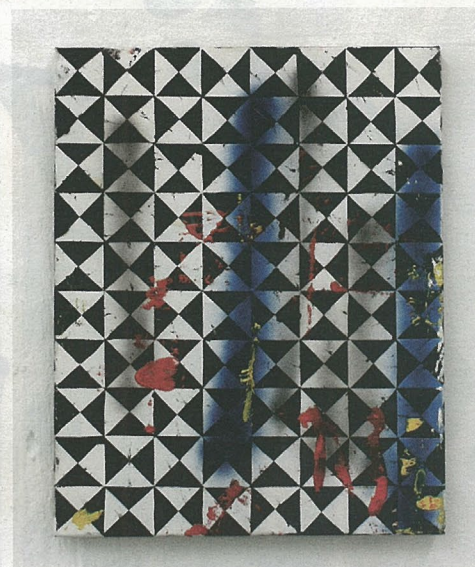
21Rozendaal, Enschede (Roombeek) Het Rozendaal 21, do-zo 11.00-17.00 uur (t/m 9 mei)

COMING

Alice, 2008 (c) Ari Marcopoulos
 Angel, 2008 (c) Ari Marcopoulos

Michiel Ceulers, Bitte nicht erklären /
 L'histoire d'un lapin, 2009, olieverf op doek
 Stefan Serneels, The Shrine, 2009

Fotografie Alexander Popelier

SOKI

Soki is de naam van de uit de hand gelopen hobby van Sofie Deboutte en Christine Loos (1983). Tijdens hun architectuurstudie ontdekten Sofie en Christine hun voorkeur voor puur en wit in hun werk, en ze raakten bevriend. Het creatieve proces kon beginnen en ze probeerden van alles uit, juwelen, wenskaarten, kleine objecten, maquettes... als het maar creatief en wit was. Inmiddels is hun hobby uitgegroeid tot een klein bedrijfje dat stijlvolle, subtiële en vooral witte sieraden maakt. Soki: 'Eigenlijk was een bedrijfje niet helemaal de bedoeling, maar het is een leuke uitlaatklep naast onze dagelijkse job, die vaak erg zakelijk en hard is. We dromen van een eigen conceptbureau/ atelier. Tijdens het ontwerpen proberen we van nul af aan te beginnen, alle ballast gooien we overboord zodat de essentie overblijft. We zijn naast de witte collectie ook gestart met een zilveren collectie. Vooralsnog verkopen we onze sieraden enkel in België, maar onze droom is natuurlijk wel om Soki op de internationale kaart te zetten.'

soki.be

IT MIGHT SEEM FAMILIAR

Dit voorjaar toont Foam Fotografiemuseum Amsterdam een tentoonstelling van fotograaf en filmmaker Ari Marcopoulos. Marcopoulos (Amsterdam, 1957) kwam in aanraking met fotografie door een spiegelreflexcamera die hij op jonge leeftijd cadeau kreeg van zijn vader. In 1979 vertrok hij naar New York en kreeg direct de kans het vak te leren van twee bijzondere leermeesters. Hij begon als dokaprinter voor Andy Warhol, van wie hij leerde dat alles de moeite waard is om te fotograferen. Ook assisteerde Marcopoulos fotograaf Irving Penn, van wie hij de meer technische vaardigheden meekreeg en leerde dat controle en een simpele aanpak de beste beelden oplevert. Marcopoulos speelde al snel een belangrijke rol bij het documenteren van de alternatieve jongerencultuur in Amerika van de laatste drie decennia. Foam toont werk uit zijn hele oeuvre, van foto's van de opkomende hiphop- en downtown kunstscene in New York in de jaren tachtig en de snowboard- en skatecultuur in de jaren negentig tot beelden van zijn eigen familie in Noord-Californië in de afgelopen tien jaar.

Foam Fotografiemuseum Amsterdam, t/m 16 juni 2010.
foam.nl

CHANGEZ! EEN BELGENSHOW

In 21rozenaal, een tentoonstellingsruimte voor actuele kunst te Enschede, vindt momenteel Change! een Belgenshow plaats. Deze expositie schetst een beeld van de bloeiende generatie Belgische kunstenaars. Change! startte met werk van tien kunstenaars. Vervolgens is er elke week een wisseling en maakt het werk van één kunstenaar plaats voor dat van een ander. Zodoende wordt recht gedaan aan zoiets dynamisch als een kunstscene en wordt benadrukt dat de kunstenaarskeuze subjectief is. Iedere week verschuift immers het beeld van deze generatie. Door de wisselingen veranderen ook de accenten in de tentoonstelling en worden verschillende verbanden gelegd tussen kunstwerken en kunstenaars. Aan het einde van de periode staat er een compleet andere tentoonstelling dan aan het begin. Dat worden meerdere trips naar Enschede!

t/m zondag 9 mei 2010
21rozenaal.nl

'Changez! een Belgenshow' in Enschede

BELGENSHOW WIL NIET OVERTUIGEN

'Changez! een Belgenshow' schetst een beeld van de bloeiende generatie Belgische kunstenaars. In 21rozendaaal, een nieuw kunstcentrum in Enschede, wisselen de werken zich af in een rap tempo. Iedere week wordt een werk ingewisseld voor een ander, waardoor de tentoonstelling aan het einde een compleet ander overzicht biedt.

Lilian BENSE

De vuurwerkramp in Enschede (in het jaar 2000) heeft als katalysator gewerkt voor talrijke nieuwe culturele initiatieven. Een van de klinkende bewijzen hiervan is de oprichting van het ambitieuze kunstcentrum 21rozendaaal, midden in de getroffen wijk Roombeek. Dit nieuwe centrum, gevestigd in een voormalige textielfabriek en verbouwd naar een ontwerp van Bjarne Mastenbroek, maakt deel uit van het cultuureluster 'Het Rozendaal', waar ook museum TwentseWelle, een restaurant, ateliers en woningen onderdeel van uitmaken. De lichte ruimte van 21rozendaaal, met wanden van glas of verweerd baksteen, biedt zo'n 445 vierkante meter tentoonstellingsoppervlak. De benedenverdieping wordt momenteel ingenomen door kunstenaars van Belgische komaf, in het kader van de tentoonstelling 'Changez! een Belgenshow', wat ongetwijfeld op het opmerkelijke concept van de tentoonstelling slaat. Deze start namelijk met het werk van tien Belgische kunstenaars, waarna elke week een wisseling volgt. Iedere werk wordt zo uiteindelijk dus vervangen door een nieuw werk, waardoor een beeld wordt geschetst van de nieuwe generatie Belgische kunstenaars. Volgens de begeleidende tekst wordt zodoende "recht gedaan aan iets dynamisch als een kunstscène en benadrukt dat de kunstenaarskeuze subjectief is". Door deze wisselingen "veranderen bovendien de accenten in de tentoonstelling en worden verschillende verbanden gelegd tussen kunstenaars en kunstwerken". Hoe deze accenten precies veranderen en welke verbanden dit precies zijn blijft helaas bij dit eenmalige bezoek onduidelijk. Gezien hetgeen ik hier te zien krijg geheel iets anders is als wat er aan het einde van de periode aan de muur hangt, wordt het moeilijk om een objectieve mening te vormen – het is geen geheel en zal dat ook nooit zijn.

TAM

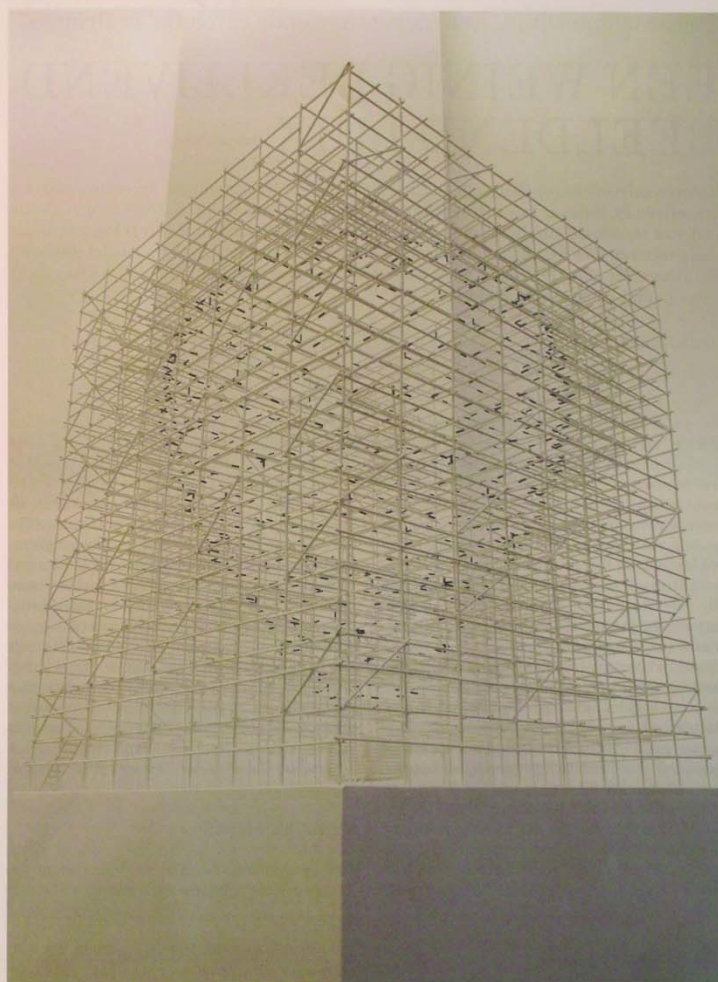
Het argument dat hiermee de subjectiviteit van de kunstenaarskeuze wordt benadrukt klinkt

bovendien een beetje misplaatst. Bij dit soort vrijgevochten statements zou je een tentoonstelling met een bepaalde losheid verwachten. Eentje die spontaan tot stand is gekomen, onder het motto 'we gooien maar wat bij elkaar, en we zien wel wat er gebeurt'. Hoewel daar natuurlijk helemaal niks op tegen is, gebeurt er in Enschede helaas vrij weinig, en blijft het allemaal wat tam en beschaafd.

Uiteraard zitten er hier en daar wat aardige dingen tussen. Zoals bij voorbeeld de drie werken van Nick Hullegie (1970), die zich vooral een veelzijdig talent toont. Zijn serene werk wekt op drie verschillende manieren de interesse. Van kleine houtjes construeerde hij een kubusvormige maquette. Op bepaalde punten zijn de fragiele houtjes blauw gekleurd, waardoor in de kern van de kubus een soort hartvorm tevoorschijn komt. Alleen de buitenste lijnen worden gemarkeerd door het blauw, de binnenkant van de vorm bestaat slechts uit lucht ('Going Nowhere', 2009). Aan de wand hangt een zwarte lijst die aan de rechter kant een stukje naar voren komt met aan de binnenkant een stuk papier dat uitloopt in een rol, gevuld met dunne, met fineliner opgebrachte lijntjes. De voorstelling doet denken aan de meting van een seismograaf en een mysterieus bos tegelijkertijd. Aan de muur ertegenover hangt een mysterieuze witte lijst, waarvan de rechter benedenhoek de vorm aan neemt van een ezelsoor.

In de drie speelse schilderijen van Joseph Jessen (1972) is het eveneens een wit vierkant dat in uitgevouwen vorm telkens het middelpunt van de compositie vormt. Buiten de vlakken van deze steeds terugkomende constructie bevindt zich de chaos van onbeduidende zaken als verpotjes, draden en lijnen die een ruimtelijke diepgang suggereren.

De bijna vijftien minuten durende video van Wim Catrysse (1973) toont een constant beeld van een landschap dat zo nu en dan door de golven lijkt te worden overspoeld ('Backdrop', 2007). Het ene moment komt er plots een gebergte aan de horizon te voorschijn. Het volgende moment een kale

NICK HULLEGIE, 'GOING NOWHERE', 2009, HOUT, PLASTIC, MDF EN VERF

vlakte, door de wind overspoeld met zand. De beelden scheppen nieuwsgierigheid, maar uiteindelijk overtuigen ze niet als zodanig. Iets wat eigenlijk voor deze gehele 'Belgenshow' geldt. De tentoonstelling mist in zijn geheel iets prikkelends. En dat zit hem voornamelijk in een gebrek aan lef. Misschien is bij nader inzien het concept juist wel heel goed gekozen. De meeste werken lijken compleet inwisselbaar, en dat zijn ze uiteindelijk ook.

'Changez! een Belgenshow' tot 9 mei in 21rozendaaal Actuele kunst, Het Rozendaal 21, Enschede, Nederland. Open do-zo van 13-17u. www.21rozendaaal.nl

Deelnemende kunstenaars:

Kelly Schacht, Nick Hullegie, Leon Vranken, Joseph Jessen, Kati Heck, Stefan Serneels, Rinus van de Velde, Lieve Segers, Mokhtar Garabedian, Dennis Tyfus, Wim Catrysse, Annick Lizein, Ruth van Haren Noman, Adam Leech, Tina Gillen, Benoit Plateau, Michiel Coulers, Ruben Kindermans, Lucie Renneboog, Anton Cotteleer, Freek Wambacq en Pall Banine.

Metropolis M

Auteur

[Domeniek Ruyters](#)

Datum

25 January 2010

The Nation Formerly Known as... België

Enschede

21 Rozendaal

23/01/10 - 09/05/10

Cubanen in Groningen, Brazilianen in Rotterdam, Mexicanen in Schiedam, Chinezen en Belgen in Enschede. Als je op het hedendaagse tentoonstellingswezen afgaat zou je bijna gaan denken dat de natiestaat, in de jaren negentig nog alom dood verklaard, leeft als nooit te voren.

Helemaal juist is die indruk niet. Want al die tentoonstellingen gebruiken de landennaam slechts als een vorm van nostalgische marketing. Ze verwijzen ermee naar een tijd dat het publiek nog wist waar zo'n landennaam voor staat. De tijd dat ook de Nederlander nog wist uit te leggen wie de Nederlander is. Inmiddels weten we, met dank aan Máxima, dat de Nederlander niet bestaat.

Dit soort landententoonstellingen mogen zich dan wel presenteren alsof de natie nog bestaat, in hun uiteindelijke verschijning bewijzen ze niets anders dan dat het land als zodanig een soort hol omhulsel is, een lege gietvorm die met van alles en nog wat te vullen is, doorgaans een vaag soort van op modernistische leest geschoeide internationale kunst, die evengoed in Appelscha als in Zanzibar gemaakt had kunnen worden.

Zonder krachtige culturele identiteit, maatschappelijke orde of politieke strijd, laten de tentoonstellingen enkel zien dat er van een specifieke gemeenschapszin weinig meer over is. Misschien is het daarom beter om voortaan over deze tentoonstellingen te spreken in de terminologie die Prince ons heeft aangereikt: *The Nation Formerly Known as... Brazilië, Cuba* of, zoals nu in Enschede... *België*.

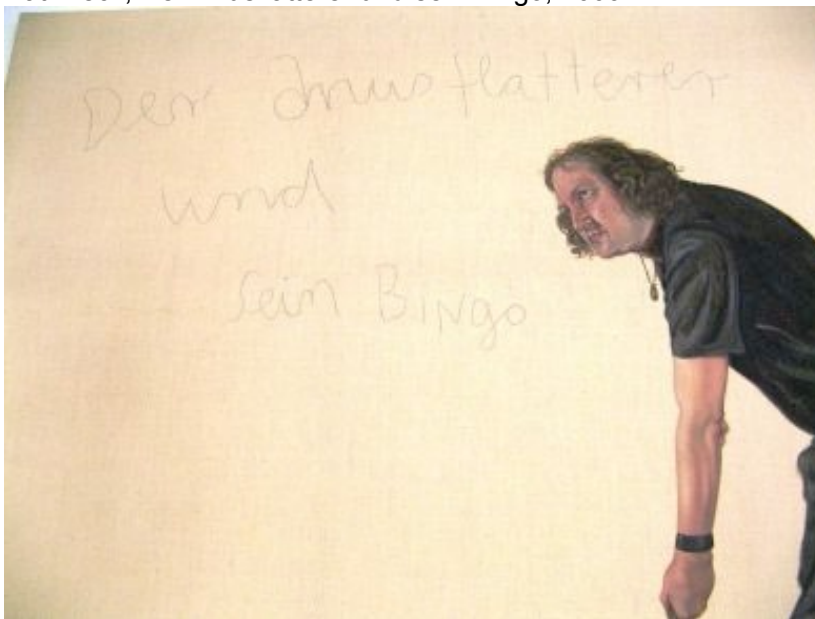
Changez een Belgenshow in het charmante kunstcentrum 21Rozendaal, gevestigd middenin Roombeek in Enschede, waar momenteel aan een nieuw cultureel hart voor de stad wordt gebouwd, is door curator Nanda Janssen een sprankelende Belgenshow ingericht, die komende weken wekelijks van samenstelling zal gaan wijzigen. In totaal doen er 22 in België woonachtige kunstenaars aan mee.

De tentoonstelling viert met verve de culturele opheffing van het land dat voorheen bekend stond als België. Waar vroeger, in de tijd van Magritte en Broodthaers een hele cultus rondom de Belgische kunstenaar ontstond, met een filosofische, surrealistische ondertoon en een soort ingebakken schizofrenie, die nu eenmaal hoort bij dit door talen gespleten land, lijken de kunstenaars van nu maar wat aan te rommelen. De tentoonstelling verenigt van alles en nog wat, kleurig, vrolijk, gevarieerd, doorgaans licht en baldadig, slechts een enkele keer wat serieus. Er wordt, zo lijkt dat althans, door iedereen zichtbaar moeite gedaan om vooral maar niet te 'Belgisch', in kunsthistorische zin, over te komen. Alles liever dan Belg te zijn in termen van kunst, zo de heersende gedachte.

Het is een speelse tentoonstelling, licht en luchtig, maar erg veel conclusies zijn er niet te trekken. Behalve dan misschien dat de Belgische identiteit, die ooit zo strak gecultiveerd werd en Harald Szeemann innig van het land deed houden, volkomen in lucht lijkt opgelost. Als de tentoonstelling *Changez een Duitsersshow* had geheten, had ik het ook geloofd.

Kati Heck, Der Anusflatterer und sein Bingo, 2009

Kati Heck, Der Anusflatterer und sein Bingo, 2009

Kati Heck, Unrasiert und fern der Heimat - Ein Randgruppenstammtisch, 2009 (links)

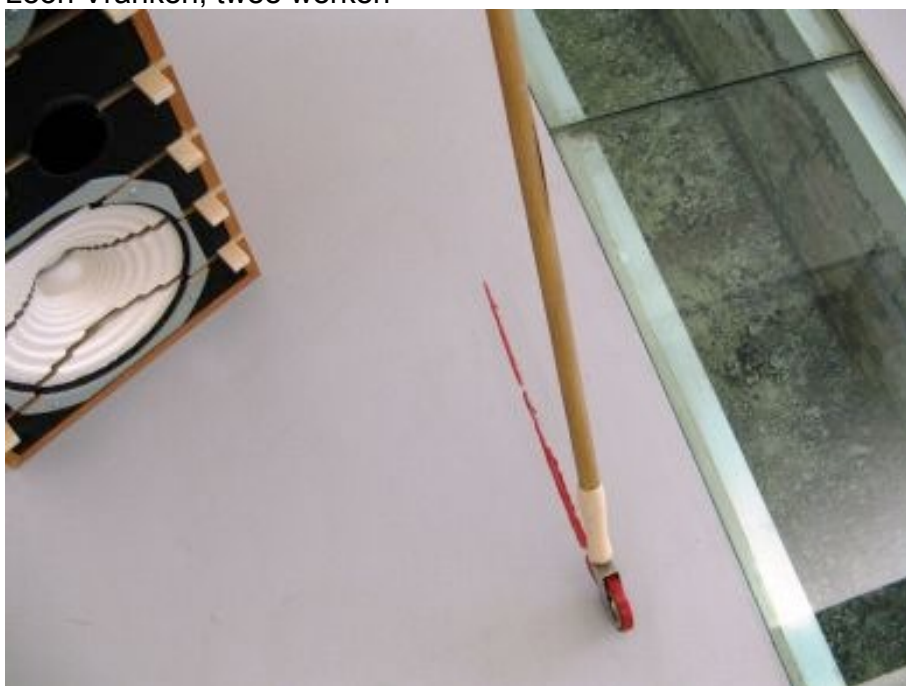
De Belgen die er nu te zien zijn, en zij die nog gaan komen

voor: Leon Vranken, achter: Ruth van Haren Noman

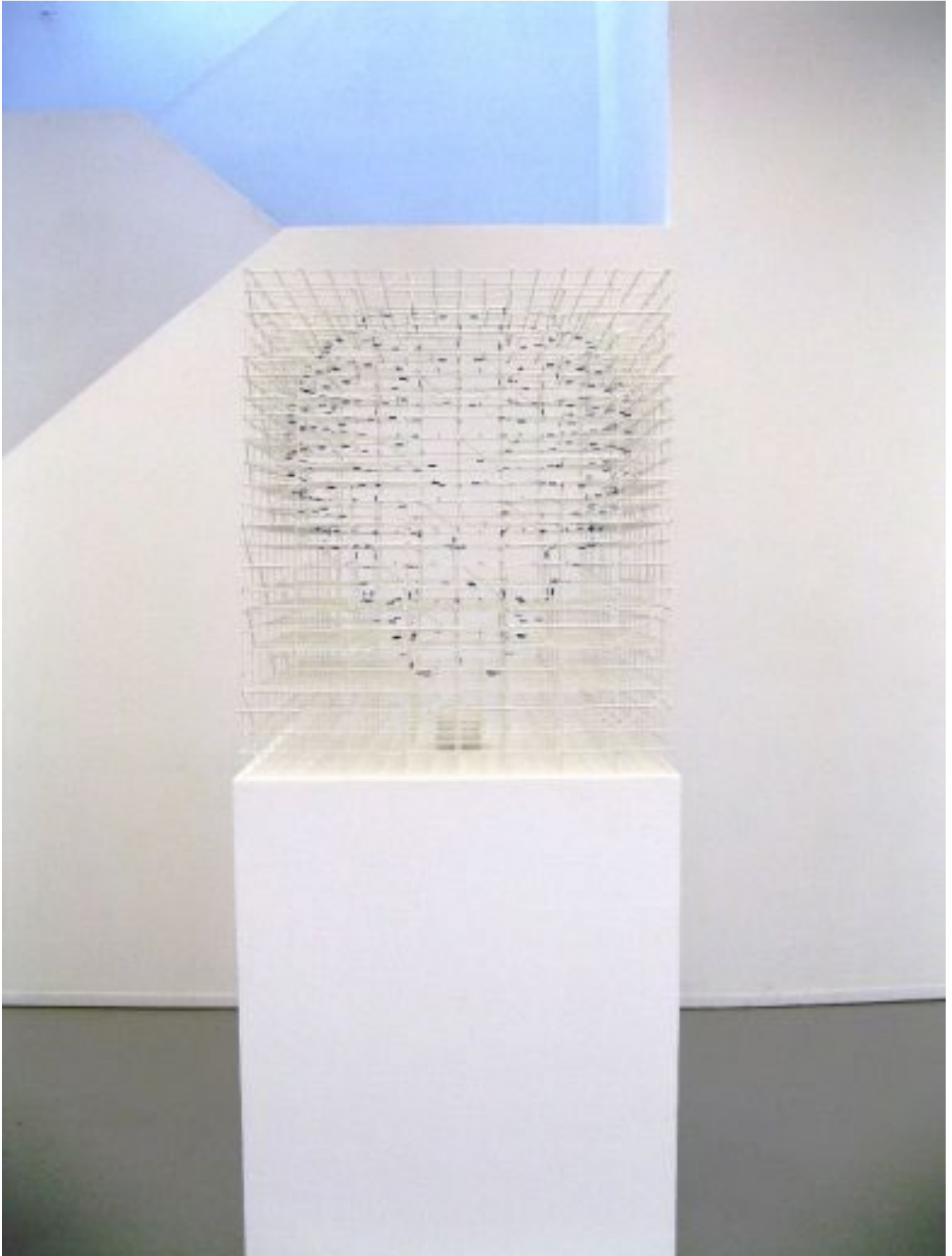
Leon Vranken, twee werken

Leon Vranken, (detail)

Lieven Segers UAD 2008

Nick Hullegie, *Going Nowhere*, 2009

Nick Hullegie, Ezelsoor, 2007

Tina Gillen, Table Tennis, 2008 en Astroland, 2008

Bron: <http://www.metropolism.org/reviews/the-nation-formerly-known-as.../>

NANDA JANSSEN EN PHILIPPE VAN CAUTEREN

TWEEPAAROGEN

AFLEVERING 2: NATIONAAL-CULTURELE IDENTITEIT

In de tentoonstellingsruimte voor actuele kunst 21rozenaal in Enschede opende in januari de tentoonstelling *Changez! een Belgenshow*. Ook elders in Nederland vindt het fenomeen 'landtentoonstelling' gretig aftrek, met exposities over Cubanen, Mexicanen, Brazilianen. In Gent stelde het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (S.M.A.K.) met de expositie *Seeing One's Own Eyes* het kijken naar andere culturen en de zoektocht naar oorspronkelijkheid centraal. Aanleidingen genoeg om curator Nanda Janssen van 21rozenaal en artistiek directeur Philippe Van Cauteren van het S.M.A.K. aan het woord te laten over de zin en onzin van een 'nationaal-culturele identiteit' in de kunst.

door Mirjam van der Linden

MIJN STANDPUNT IS DAT ER GEEN NATIONALE KUNST BESTAAT

NANDA JANSSEN

'Ik presenteer een generatie Belgische kunstenaars, geen land. Want wat zegt het om binnen een grens te opereren? Iets, maar ook niets. Mensen reizen, kijken televisie, surfen op het internet; denken en doen houden niet bij een landsgrens op. Het is heel moeilijk vast te stellen wat 'Belgische' kunst is. Je vervalt al snel in platitudes als je over nationaal-culturele identiteiten spreekt. Daar wil ik niet aan meedoen. Een Belgische kunstenaar hoeft niet per se een Belgisch paspoort te hebben. Ik vraag me ook serieus af hoelang zoiets als de Biënnale van Venetië, met zijn caleidoscopische presentatie van landen, nog vol te houden is. Het is een kunstmatig en ouderwets concept. Hef het op, of zoek naar verwantschappen los van geografie.

Het typen van kunstenaars uit een bepaalde stad is realistisch. Daar gaat het om een kleinere groep mensen die mogelijk dezelfde openingen bezoeken, door dezelfde galeries worden vertegenwoordigd, op dezelfde kunstacademie hebben gezeten. Misschien zelfs van dezelfde schilderdocent les hebben gehad. Kortom: elkaar beïnvloeden. Het is niet zozeer nationaliteit die van invloed is, maar iemands directe leefomgeving. Je ziet dat de kunstscènes in de diverse steden van elkaar verschillen. Antwerpse kunstenaars maken bijvoorbeeld meer visueel, lichtvochtig, humoristisch getint werk. In Brussel ben ik een meer conceptuele en cerebrale houding tegengekomen. Maar dit zijn natuurlijk al generalisaties.

Changez! een Belgenshow gaat niet over nationaal-culturele identiteit, maar over een sterke generatie jonge Belgische kunstenaars die in Nederland nauwelijks te zien is. Om te voorkomen dat de tentoonstelling een omgevallen grabbelton zou worden, heb ik gezocht naar inhoudelijke overeenkomsten. De kunstenaars zijn dus uitgenodigd omwille van hun werk, niet vanwege hun paspoort of de stad waar ze wonen. Een terugkerend thema is ondermeer de werking van een kunstwerk en de kunstwereld, bijvoorbeeld bij Leon Vranken en Kelly Schacht. Ook waarneming, het kijken naar de werkelijkheid, blijkt voor kunstenaars als Tina Gillen en Nick Hullege expliciet een onderwerp.

Ik probeer aan de klassieke landtentoonstelling voorbij te gaan. De expositie is zich bewust van het nationaliteitsprobleem en speelt daarmee; *Changez! een Belgenshow* is een lichtironische titel. De eerste werken die je bij de opening in januari tegenkwam, zijn van twee Duitse kunstenaars, een Nederlandse en een Luxemburgse kunstenaar. Elke week maakt een van de tien kunstenaars waarmee de expositie is begonnen, plaats voor een nieuwe kunstenaar. Door deze wisselingen ontstaan telkens andere verbanden tussen de werken en creëer je een telkens ander landschap, een andere staalkaart. Belgische kunst is veelkleurig, je kunt er niet één uitspraak over doen.'

Changez! een Belgenshow is nog tot en met 09.05.10 in 21rozenaal te bezoeken. www.21rozenaal.nl.

PHILIPPE VAN CAUTEREN

'Als ik in België zoiets zou neerzetten als *Changez!* – zeg een Hollandershow of een Turkenshow – dan zou dat meteen als racistisch worden beschouwd. Het geeft aan hoe gevoelig het onderwerp 'nationaal-culturele identiteit' in België is. Ondanks het feit dat de wereld door globalisering en communicatietechnologie oneindig groot en tegelijkertijd zeer klein is geworden, bestaat er een hysterische reflectie op afkomst.

Mijn standpunt is dat er geen nationale kunst bestaat. Je kunt alleen spreken van kunstenaars die de context waarin ze opgroeien of werken gebruiken als bagage waaruit ze putten voor hun kunst. Toen ik in Brazilië werkte aan een biënnale in Fortaleza met kunstenaars uit de Amerika's kon je verschillende observaties doen. Je zag dat er bij Chileense intellectuelen vanwege het dictatoriale verleden en het vernietigen van een deel van de herinnering een sterke behoefte bestond om kunst uit Chili een Chileense, zeg maar nationale, identiteit te geven. Maar deze gaat voorbij aan de individualiteit van de kunstenaar. Kunstenaars zijn nomaden, ze kunnen visionair met verschillende contexten omgaan. Iemand als Pascale Marthine Tayou is geboren in Kameroen en werkt al heel lang in Europa, in Gent. Hij maakt gebruik van 'afspraken' – hedendaagse beeldende kunst is nu eenmaal een set afspraken – die in die verschillende omgevingen gelden en anders functioneren.

Nationale kunst is vooral een uitvinding van de kunstwereld, een parasitaire laag van directies en curatoren, van critici en kunstliefhebbers die behoefte aan catalogisering hebben. Zodra je een kunstwerk kunt plaatsen, kun je het makkelijker verkopen – figuurlijk als uiting van een bepaalde tijd of traditie, maar ook letterlijk. Het kunstwerk bestaat op dat moment niet meer zelfstandig. De artistieke waarde is onderworpen aan politieke en economische belangen. Kunst wordt een marketinginstrument en moet dus, net als het land van herkomst, een visitekaartje zijn. Dissidenten passen niet in dat concept. Het internationale kunstfestival *Europalia* pronkt wel met Rusland of China, maar Roemenië, dat nog niet voldoet aan de EU-quota, is voorlopig een brug te ver.

De *Europalia*-expositie van het S.M.A.K., *Seeing One's Own Eyes*, gaat nadrukkelijk tegen het fenomeen 'nationaliteit' en stereotypen in. De Chinese conceptualist Xu Zhen en zijn zogenaamde bedrijf MadeIn presenteren daar zeer uiteenlopende, stereotype kunstwerken over conflictgebieden in het Midden-Oosten. Hij neemt een loopje met zaken als auteurschap en deelt een kaakslag uit aan de oppervlakkige manier waarop het westen vaak kijkt naar het oosten. Zoals Christie's in Londen onlangs bij een veiling van kunst uit het Midden-Oosten een negende-eeuws en een veertiende-eeuws object over één kam schoor. Stel je voor dat ze dat met Hollandse schilderkunst zouden doen.

Ik pleit ervoor om kunstenaars te beschouwen als individuen met een eigen rugzakje. Het individu gaat al te veel verloren in de huidige samenleving. My space, Facebook: het zijn allemaal illusies van vrijheid. De enige die werkelijk van de vrijheid kan proeven, is de kunstenaar. Dat moeten we blijven ondersteunen. In het donkere bos dat ik schets zijn nog zoveel mooie hoeken en gaten waar het wel goed toeven is! Het afbakenen in nationaliteiten, scholen, stromingen is een oude gewoonte in de kunst. Het geeft mensen het vertrouwen dat ze zelf missen en genereert een soort collectieve beleving die theater en film van nature hebben. Maar het is ook achterhaald, net als het denken in dichotomieën als arm en rijk, allochtoon en autochtoon, goed en slecht. Zijn dialoog en discussie niet veel interessanter?'

Actuele tentoonstellingen in het S.M.A.K.: www.smak.be.

DE PERIFERIE: OVERIJSSSEL

← ArtEZ Zwolle

↑ Het Rozendaal, medialab en toekomstig gebouw van het AKI

➤ AkkuH Hengelo

ALL ABOUT ART BEZOEKT DE PERIFERIE, HET RANDGEBIED, JE KENT HET WEL: WAAR JE DOORGAANS KOMT VOOR EEN WEEKENDJE WEG MET FIETSTOCHTEN EN OPENLUCHTMUSEA. WAT IS ER NOG MEER TE BELEVEN?

Overijssel "Hier is meer ruimte voor onderzoek"

Hedendaagse kunst in Overijssel is niet in één of twee dagen te bekijken. De talloze kunstenaarsinitiatieven, ateliercomplexen, hedendaagse kunstmusea en ArtEZ – één van de grootste kunstacademies van Nederland – zijn verspreid over Arnhem, Enschede en Zwolle. Als je deze regio wilt bezoeken zonder te verdwalen, is het aan te raden je goed voor te bereiden.

Om een degelijk overzicht te kunnen geven van het kunstklimaat in Overijssel koos ik er voor instellingen uit het hele kunstspectrum te bezoeken. Zowel wit-gestucte, gevestigde instellingen als obscure 'underground' initiatieven en de kunstacademie stonden op mijn programma.

All About Art's meerdaagse tour startte bij de ArtEZ in Zwolle, voer langs de AkkuH in Hengelo naar Enschede, en bereikte ten slotte het Havenkwartier in Deventer.

Motto

Dag een voor *All About Art* vangt aan bij ArtEZ, de hogeschool voor de kunsten in Zwolle. De gehele kunstopleiding verzorgt voor circa 3.000 studenten een bachelor- of masteropleiding op het gebied van beeldende kunst, mode, vormgeving, architectuur, muziek, dans en theater. Op de website blijkt dat het motto luidt: samenwerking. Niet alleen door disciplineoverschrijding op de academies in de verschillende steden, maar ook door een verbinding met externe partners.

Huizen van karton

Een van de initiatieven om samenwerking te stimuleren is Stichting Art Twekelo (SART). Deze stichting heeft zich ten doel gesteld om het agrarisch en industrieel erfgoed in Twente te behouden. Aan kunstenaars en ontwerpers worden betaalbare ateliers en werkplaatsen aangeboden. SART brengt deze

RECOMMEND I

Nanda Janssen recommends een prachtige fietsroute naar Lonneker. www.uitinenschede.nl/agenda/kunstroutelonneker

RECOMMEND II

Nanda Janssen recommends een goeie Biologische markt, tevens in Lonneker. www.enschede.nl/repository/03103

RECOMMEND III

Nanda Janssen recommends asperges uit Overijssel (die van Limburg zijn van de troon gestoten).

RECOMMEND IV

Nanda Janssen recommends heerlijk eten in Het Koster shoes in Enschede. www.koster shoes.nl

RECOMMEND V

Filip Jonker recommends Theehuis, in september gekraakt. Gronausevoetpad 86, Enschede.

RECOMMEND VI

Filip Jonker recommends B&B Villa de Pilla, Hengelosestraat 36, Enschede. www.villadepilla.nl

RECOMMEND VII

Filip Jonker recommends Café MAC Berlijn, Stationsplein 1 Enschede. www.macberlijn.nl

RECOMMEND VIII

Petra Groen recommends galerie Villa de Bank, Espoortstraat 182, Enschede.

RECOMMEND IX

Petra Groen recommends Café Het Bolwerk, Stadsgravenstraat 21, Enschede.
www.cafehetbolwerk.nl

RECOMMEND X

Sebiha Demir recommends de Deventer boekenmarkt, zondag 1 augustus 2010.
www.deventerboekenmarkt.nl

RECOMMEND XI

Sebiha Demir recommends lekker eten bij Chez Antoinette in Deventer.
www.chezantoinette.nl

RECOMMEND XII

Sebiha Demir recommends een lekker terras op het Havenkwartier terrein bij DOK H2O. www.dokh2o.nl

RECOMMEND XIII

Sabiha Demir recommends het Havenwerk festival met theater en muziek op 28, 29 en 30 mei. www.theaterschip.nl/havenwerk

← Het Rozendaal, 21Rozendaal en TwesteWelle

↗ Kati Heck in 21Rozendaal
Foto: Sebastiaan Gräve

↑ Voorgrond Nick Hullege, achter Tina Gillen in 21Rozendaal in Enschede
Foto: Sebastiaan Gräve

'creatieve geesten' bovendien in contact met wetenschappers en zo is de kans groot dat er een idee of uitvinding uitrolt waar beiden wat aan hebben. Ik sprak Filip Jonker, een van de zes kunstenaars die door SART werd gekoppeld aan wetenschappers van de Universiteit Twente. Op dit moment werkt hij aan een zeewaardige boot van honingraatkarton. Van het bedrijf Vripack, dat boten bouwt, kreeg hij toestemming om gebruik te maken van een bouwtekening van een 7,10 meter grote sleepboot, die hij omgedoopt heeft tot *De Furie*. Het uiteindelijke doel is om in september via het Kanaal over te steken naar Engeland. Maar volgens Jonkers staat er nog veel meer op het spel: als het karton de test doorstaat zal het ook op andere manieren te gebruiken zijn, in de huizenbouw bijvoorbeeld.

Mooie prijs

Samenwerking komt ook aan de orde in het AkkuH te Hengelo. Hier spreek ik met Ellen Timmerman over de AanZet! Beeldende Kunstprijs 2010. Volgens Timmerman wordt er veel samengewerkt door de verschillende kunstplekken in Overijssel, maar nog lang niet genoeg. AanZet! wordt sinds 2005 jaarlijks door

Kunstvereniging Diepenheim, Kunstenlab Deventer, CBK Gelderland in Arnhem en AkkuH georganiseerd. Het doel is talentvolle, pas afgestudeerde kunstenaars uit de provincies Overijssel en Gelderland aan te moedigen. Vier startende beeldend kunstenaars worden tijdens de eindexamenexposities van de drie ArtEZ academies genomineerd door een vakjury. Dit jaar zijn dat Mirka Farabegoli, Damian Kapojos, Henk Lammers en Emilio Novani. Op 28 mei vindt de prijsuitreiking plaats. De winnaar ontvangt een geldprijs van 4.000 euro en een expositie in Stichting OutLINE in Amsterdam. Mooie prijs, wel jammer dat die expositie toch weer in Amsterdam moet zijn, terwijl de prijs beoogt de kunstenaars en het kunstklimaat in het oosten van Nederland een impuls te geven.

Plek des onheils

Op 13 mei 2010 is het tien jaar geleden dat grote delen van de arbeiderswijk Roombeek in Enschede met de grond gelijk werden gemaakt. Vlak naast de

← Het Rozendaal, medialab en toekomstig gebouw van het ArtEZ Enschede

↓ Jeroen Rijnders in 1UP, 21Rozendaal
Foto: Thijs de Lange

↑ De wijk Roombeek in Enschede met duidelijk litteken van de vuurwerkramp

plek waar destijds het epicentrum van de ramp was, parkeer ik de auto. De plek des onheils is inmiddels een uitgestrekt grasveld. Via een pad met aan weerszijden banken, kom je in het midden van het veld bij de kapotgeslagen resten van een fundering. Hiernaast bevindt zich een met steen omlijnde plattegrond van een huis en een gedenksteen. Deze open ruimte en het monument zijn echter niet de enige tekens die de herinnering aan de ramp levend houden. Roombeek is volledig veranderd. Voor de sobere huizen zijn chique appartementen in de plaats gekomen. De overblijfselen van de oude textielfabrieken zijn behouden, prachtig gerestaureerd en aangevuld met nieuwbouw. Bussen met toeristen komen af op deze nieuwe architectuur.

Gepolijst kunstkwartier

Nu, tien jaar later, moet Roombeek hét kunstkwartier van Enschede en omstreken worden. Hier vinden verschillende festivals en evenementen plaats, zoals het Gogbot festival, het Balenfestival, en Grenswerk. Het eindpunt van De Cultuurmijl, een route vanuit het

centrum van Enschede langs verschillende culturele instellingen, bevindt zich in Roombeek. Daarnaast staat hier het nieuwe cultuurcluster Het Rozendaal, dat een belangrijke bijdrage levert aan de beeldvorming van Roombeek als kunstkwartier. Hier vind je het natuur- en cultuurhistorisch museum TwentseWelle, verschillende kunstenaarsateliers en de hedendaagse kunstinstelling 21Rozendaal. Deze laatste opende pas twee jaar geleden haar deuren. Curator Nanda Janssen vertelt dat 21Rozendaal is ontstaan uit de behoefte om een kunstplatform te creëren dat het vacuüm zou vullen tussen het gevestigde Rijksmuseum Twenthe en het meer underground Medialab, een jong en innovatief platform voor mediakunst. Drie keer per jaar organiseert 21Rozendaal een tentoonstelling met werk van jonge en 'midcareer' kunstenaars. In tegenstelling tot de soms vluchtige tentoonstellingen in de Randstad, is bewust gekozen voor een lange tentoonstellingsperiode van ongeveer 3,5 maand, om zo bezoekers ruim de gelegenheid te geven de tentoonstellingen te bekijken, ook als ze niet om de hoek wonen. Op het moment van mijn bezoek loopt de tentoonstelling 'Changez! Een Belgenshow' ten einde. Gedurende deze tentoonstelling wisselden

RECOMMEND XIV

All About Art bezocht
ArtEZ zwolle, Rhijnvis
Feithlaan 50, Zwolle,
www.artez.nl
AkkuH, F. Hazemeyerstraat
800, Hengelo, www.akkuh.nl
21Rozendaal, Het Rozendaal
21, Enschede (Roombeek),
www.21rozendaal.nl
Kunstenaarsinitiatief B93,
Hoge Bothofstraat 166,
Enschede, www.b93.nl
Havenkwartier Deventer,
Mr. H.F. de Boerlaan 21151,
Deventer,
www.havenkwartier.org

← Kunstenaarsinitiatief B93
in Enschede

↑ TwentseWelle,
Het Rozendaal

jonge Belgische kunstenaars (in totaal 22) elkaar voortdurend af. In de tentoonstelling die hierna volgt is werk te zien van Wendy Morris. Als tegenhanger van de langlopende tentoonstellingen op de begane grond biedt 21Rozendaal in 1UP, op de eerste verdieping, zes keer per jaar het podium aan pas afgestudeerde kunstenaars. Nu zie ik daar werk van Jelena Miskovic getiteld *Geometry Strikes Back*, een vervolg op haar afstudeerinstallatie van de Gerrit Rietveld Academie in 2009.

Ondanks Enschedes grootse aanpak van het kunstkwartier bemerk ik tijdens mijn gesprekken met enkele kunstenaars uit de omgeving ook enige scepsis. Het complex van Het Rozendaal zou te 'bedacht' zijn als kunstkwartier en de ateliers schrikbarend duur. Het is een prachtige wijk geworden met opvallende architectuur, prettige open ruimten en interessante kunstinstellingen, maar, dat moet ik toegeven, het voelt inderdaad wat gepolijst aan en het mist sfeer en levendigheid. De ophanden zijnde verhuizing van de kunstacademie ArtEZ naar het Rozendaalcomplex is dan ook goed nieuws.

Aan de bak komen

Een ander initiatief dat zich net als 21Rozendaal tussen twee speelvelden beweegt is het kunstenaarsinitiatief B93. Het initiatief verhuurt ateliers en

creëert een plek voor jonge kunstenaars om zich te ontwikkelen. Daarnaast is het een ontmoetingsplaats voor studenten van ArtEZ en internationale kunstenaars die via ARE, Artist Residencies Enschede, eveneens in het gebouw gehuisvest zijn. Petra Groen is projectmanager van ARE en als kunstenaar werkzaam in B93. Net als Filip Jonker is Groen afgestudeerd aan ArtEZ en heeft ze na een periode in het buitenland gekozen om zich niet te vestigen in de Randstad, maar terug te keren naar Enschede. Zowel Groen als Jonker zijn ervan overtuigd dat het beter is om in alle rust te werken. Zij menen dat er in de Randstad een grote kans is om vast te lopen. Filip Jonker: "Hier zijn de ateliers goedkoop, er is volop ruimte om te ondernemen en mogelijkheden voor onderzoek. En het blijft daar [in de Randstad, red.] moeilijker om aan de bak te komen. Er zijn minder mogelijkheden voor meer kunstenaars."

Thuishaven met ruimte

Dezelfde houding vind ik bij de laatste locatie die ik in Overijssel bezoek: Stichting Havenkwartier in

↑ Tentoonstellingsruimte,
Stichting Havenkwartier
Deventer, opbouw van 'Play/
Stop/Pauze' met Stefano
Calligaro, David Stamp en
Hidde van Schie

← Atelier Space Cowboys,
Stichting Havenkwartier Deventer

Deventer. Hier geeft kunstenaar Sebiha Demir mij een rondleiding over het terrein langs de vijf oude industriepanden waar zowel ateliers als bedrijven gevestigd zijn. In de tentoonstellingsruimte wordt net de tentoonstelling 'Play/Stop/Pauze' opgebouwd met werk van Stefano Calligaro, David Stamp en Hidde van Schie. Hoewel veel kunstenaars van het Havenkwartier door een galerie in de Randstad vertegenwoordigd worden, behouden ze hier hun thuisbasis, omdat er, volgens Sebiha Demir, "meer ruimte is voor onderzoek en ontplooiing"

Het is duidelijk dat de uitgestrektheid van Overijssel een aantrekkingskracht heeft op kunstenaars. Wie eenmaal van deze vrijheid en ruimte heeft geproefd, gaat niet gauw meer weg. Je vindt in de oostelijke provincie een overvloed aan kunstenaarsinitiatieven en kunstinstituten, verspreid over de hele streek. Helaas heb ik bij mijn bezoek

enkele interessante plekken, zoals kunstvereniging Diepenheim, moeten overslaan. Die bewaar ik dus voor een volgend bezoek – nu keer ik verzadigd terug naar mijn thuishaven, in de Randstad.

EVA COSTER

Per 1 juni stopt Nanda Janssen als curator bij 21Rozendaal. Wie haar opvolgt was op het moment dat All About Art werd gedrukt nog niet bekend.